

Değerli konuklarımız;

Son dönemlerde tüm dünyada yaşanan küresel boyuttaki sıcaklık artışı sonucu, iklim değişikliği, buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, ekstrem meteorolojik olayların ve bunlara bağlı olarak; yangın, sel, deprem, kuraklık gibi doğal afetlerin artması dünyamızın ne büyük bir tehdit altında olduğunu göstermektedir.

Hızlı nüfus artışı ile beraber insanların doğal kaynakları bilinçsizce tüketmesi ile doğal dengeler bozulmakta ve önemli çevre sorunları ortaya çıkmaktadır.

İklim değişiklikleri nedeniyle çevre konusunda acil önlemler almamız gerekmekte ve bu konuda devletlerin çevreci politikaları, denetim stratejileri ile birlikte çevre bilincinin de topluma yerleştirilmesi sağlanmalıdır.

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak Anayasal bir haktır. Anayasamızın 56'ncı maddesi "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir" hükmü kapsamında bu görev hepimize verilmiştir.

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak ise; çevre koruma konusunda tüm tedbirlerin alınması, halkın bilinçlendirilmesi ve her bir bireyin üzerine düşen görevi yapması ile mümkündür. Bu konuda da gerek teşvik edici eylemlerin gerekse yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

Zaferleri ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, kahraman Türk Ordumuz; bugün gelinen noktada sahip olduğu teknoloji, bilgi ve eğitim üstünlüğü sayesinde ülke savunması ve güvenliğini sağlayan dünyanın en güçlü ordularından biridir.

Devletin en temel teşkilatlarından biri olan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, savunma faaliyetlerinin yanı sıra çevreye olan duyarlılığı ile ekolojik dengeye zarar vermeden çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tüm sorumluluklarını büyük bir hassasiyetle yerine getirmektedir.

Bu sorumluluklarımızı daha aktif yerine getirebilmek için MSB bünyesinde Çevre Yönetimi ve Denetimi Dairesi Başkanlığı teşkil edilmiştir. Bakanlığımız kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarda çevre yönetim birimleri teşkil edilerek bu birimlere çevre yönetim sorumluları görevlendirilmiştir.

Çevre mevzuatı kapsamında yürüttüğümüz faaliyetlerimizi güncel mevzuat çerçevesinde icra etmekte ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile koordineli bir şekilde yürütmekteyiz.

Daire Başkanlığımızca hazırlanan ve yayımlanan "*Çevre Yönetimi ve Denetimi Yönergesi*" tüm askeri birlik ve kurumlarımızda uygulamaya başlamıştır. Bu yönerge, Bakanlığımız birimlerinde yürütülen tatbikatlarda ve faaliyetlerde ortaya çıkabilecek olumsuz çevresel etkilerin; en aza indirilmesi, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasına ve çevre yönetiminin tüm sürece entegre edilmesini sağlamaya yönelik uygulama esaslarını kapsamaktadır.

Son günlerde ülkemizde meydana gelen orman yangınlarından dolayı duyduğum üzüntülerimi ve endişelerimi dile getirmek isterim.

Ancak ağaçlandırma konularında gerekli hassasiyeti gösteren Bakanlığımız yaşanan bu olaylar sonucunda ağaç dikme etkinliklerini artırarak bu konudaki çalışmalarını hızlandırmıştır.

Çevre konusunda ilk adımın doğal kaynak tasarrufu olduğu inancıyla, her yıl yaklaşık 250.000 adet ağaç fidanı dikilmektedir. Önümüzdeki dönemlerde bu sayıyı artırmayı hedefliyoruz.

Bununla birlikte doğa bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi, doğanın korunması konusunda farkındalığın artırılması maksadıyla “TSK Ağaçlandırma Klavuzu” hazırlanarak yayımlanmıştır. Ayrıca ağaçlandırma konusunda, vakıflarlada koordineli şekilde eğitim/seminerler düzenlenmektedir.

Sayın Emine ERDOĞAN Hanımefendinin himayelerinde başlatılan “Sıfır Atık Projesi” Bakanlığımızın Atık Yönetim Sistemine entegre edilerek atık yönetimi faaliyetlerimize ivme kazandırılmıştır.

Söz konusu proje kapsamında askeri birlik ve kurumlarımızdaki mevcut ekipmanların üzerlerine bilgilendirici afişler yerleştirilmiş, yeni sıfır atık ekipmanları temin edilmiş ve 13 birliğimize kompost makinaları yerleştirilmiştir.

Personelin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve kamuoyu oluşturulması maksadıyla farklı tiplerde tanıtım kartı, broşür, afiş ve katalog bastırılmış ve hazırlanan proje videosu görsel basında yayımlanmıştır.

“Sıfır Atık Projesi”nin Bakanlığımız bünyesinde etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik çalışmalarımızı Bakanımızın eşi Sayın Şule AKAR Hanımefendi bizzat katılarak desteklemiştir.

Ayrıca, bu konuda verilen eğitimlerin yanısıra yaşam kalitesinin artırılması ve sağlıklı bir yaşamın idamesine katkı sağlamak maksadıyla, “Dengeli Beslenme” konusunda konferanslar da düzenlenmektedir.

Sıfır Atık bilincinin küçük yaşta kazandırılması amacıyla, kreşlerdeki çocuklarımıza, er/erbaş ve personel dahil olmak üzere bugüne kadar yaklaşık 7000 kişiye eğitimler verilmiştir.

Çevre yönetimi konusundaki eğitimlerin Millî Savunma Üniversitesi, askeri okullar müfredatında yer alması konusunda da çalışmalarımız devam etmektedir.

Sıfır Atık prensibinin temeli olan atık oluşumunun önlenmesi ilkesi doğrultusunda, Bakanlığımızda atık oluşumu mümkün olduğu ölçüde azaltılmaktadır. Atık oluşumunun önlenemediği durumlarda savunma faaliyetlerimiz sonucu oluşan her türlü atık, türüne göre kaynağında ayrıştırılmakta, mevcut Atık Yönetim Sistemimiz kapsamında yönetimi sağlanmakta ve oluşan atıklarımız geri dönüşüm sürecine dahil edilerek ekonomiye katkı sağlanmaktadır.

Bakanlığımız faaliyetleri sonucu oluşan hurda ve atıkların yönetimi Ocak 2021 tarihli protokol ile Bakanlığımız bağlısı MKE AŞ tarafından merkezi olarak yürütülmektedir.

Söz konusu hurda ve atıkların yönetimi MKE tarafından lisanslı firmalar aracılığı ile sağlanmaktadır. 6 aylık gibi bir sürede yaklaşık 12 milyon TL. ile ekonomimize katkı sağlanmıştır.

Bakanlığımız bünyesinde gerçekleştirilmesi planlanan askeri projelere, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında bulunması durumunda Yönetmeliğin 23'üncü maddesi kapsamında işlem yapılmaktadır. Çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin belirtildiği ÇED Raporu/Proje Tanıtım Dosyası hazırlanmaktadır.

Çevre mevzuatı hükümleri doğrultusunda, TSK Çevre Denetimi Yönetmeliği ile Çevre Yönetimi ve Denetimi Yönergesi kapsamında, Bakanlığımız kadro ve kuruluşunda yer alan kurumlarımızın, tatbikatlar ile fabrikalarımızın, tersanelerimizin faaliyetleri periyodik olarak denetlenmektedir.

Marmara Denizinde yaşanan müsilaj sorununa yönelik olarak, Marmara Denizine kıyısı olan askeri birlik/kurumlarımızda evsel/sanayi kaynaklı atıkların doğrudan ya da yetersiz arıtma yapılarak denizlere verilip verilmediğinin, musilaj oluşumuna doğrudan veya dolaylı olarak bir etkisinin olup olmadığının tespiti amacıyla teknik denetleme faaliyeti icra edilmiştir.

Atıksuların yönetiminin sağlandığı ve bu konuda gerekli hassasiyetin gösterildiği, denizlerimizde oluşan musilaja askeri birlik ve kurumların faaliyetlerinden kaynaklı bir durum olmadığı tespit edilmiştir.

Bu vesile ile de; atıksu arıtma tesisi ihtiyacı olan ve kapasite artışına gidilmesi gereken tesislere yönelik çalışmalarımıza da hız verilmiştir.

Bakanlığımız bünyesindeki arıtma tesislerinde görev yapan personele “Atıksu Arıtma Tesislerinde Çalışan Teknik Personele ilişkin Tebliğ” kapsamında “Tesis Sorumlusu Belgesi” alınması maksadıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile koordinelerimiz devam etmektedir.

01 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan Depozito Yönetim Sistemi kapsamında, ambalaj atığı üreticisi olan askeri birimlerimiz tarafından çalışmalar başlatılmıştır. Depozito Yönetim sistemine ilişkin usul ve esasların Çevre Ajansı tarafından yayımlanması beklenmektedir.

KKTC ile ilişkilerimizin bütün yönleriyle uyumlu bir şekilde yürütülmesi, mevcut ilişkiler ve işbirliği olanaklarının değerlendirilmesi amacıyla, Cumhurbaşkanlığınca başlatılan çalışmalar kapsamında; Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığına bağlı birliklerimizde oluşan tehlikeli atıkların yasalar gereği Türkiye'ye getirilememesi, bu atıkların olduğu bölgede geri dönüşüm/geri kazanım/bertaraf altyapısının yetersiz olması ile ilgili yaşanan sıkıntılara yönelik olarak, çözüm teklifimizi Cumhurbaşkanlığımıza sunduk. Sorunun çözümlenmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Fosil yakıt tüketiminden kaynaklanan karbondioksit ve diğer sera gazlarının atmosfere salınımları küresel ısınmayı her geçen yıl artırmaktadır. Sera gazı salınımının temiz teknoloji ve yeşil enerji gibi yöntemlerle mümkün olduğunca azaltılabileceği değerlendirilmektedir.

Enerjinin etkin kullanılması, enerji israfının önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında verimliliğin artırılmasına yönelik Bakanlığımız bünyesinde, Enerji Verimliliği Kanunu ve ilgili yönetmelik gereğince bağlı birlik ve lojmanlarımızda ısı payölçer uygulamasına geçilmiş;

Kojenerasyon ve Trijenerasyon Sistemleri, Güneş ve Rüzgar Enerjisi Santralleri, LED Aydınlatma, Motor, Isı Pompası ve Yağmur Suyu Kullanımına Yönelik Verimlilik Artırıcı Projelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları tamamlanmış,

Ayrıca 370 personelimize Enerji Yöneticisi Eğitimi verilmiş, sertifikalandırılmaları sağlanarak ilgili birimlere görevlendirilmeleri sağlanmıştır. Hava Kuvvetleri Komutanlığı 3. Hava İkmal Bakım Merkezi Komutanlığında, mevcut bina ve tesislerde enerji etüt analizleri ve verimlilik artırıcı projeler hazırlanarak tüm binalar için Enerji Kimlik Belgesi düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışma tüm bağlularımıza pilot uygulama olarak gönderilmiştir.

Çevre dostu ve akıllı niteliklere sahip karargah binaları dizaynı, özgünlüğü, büyüklüğü, teknolojik özellikleriyle dünyadaki en modern ve en fonksiyonel karargahlar arasında yerini alacak olan Ay Yıldız Projesinin temeli 30 Ağustos 2021 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından atılmıştır. Söz konusu proje ile, Bakanlığımız, Genelkurmay Başkanlığımız ve Kuvvet Komutanlıklarımız tek çatı altında biraraya getirilmesi hedeflemektedir.

Gerek küresel gerekse bölgesel düzeyde siyasi, askeri ve ekonomik alanda önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemde, kilit bir jeostratejik konuma sahip olan ülkemizin güvenlik ve savunma alanındaki sorumluluğunu taşıyan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakma sorumluluğu ile de ülkemizin sahip olduğu çevresel değerlerini korumaya devam edecektir.

**Narin DİRİKAN
Kimya Mühendisi
Çev.Ynt. ve Dnt.D.Bşk.**